

O m Göran Perssons regeringsförklaring var en osedvanligt tunn historia, så blev hans ministerlista desto mer överraskande. Utnämningen av Erik Åsbrink till finansminister får väl sägas vara – som ett av fondkommissionärföretagen uttryckte det – bästa uppnåeliga val. Varje borgerligt lagd person känner nog viss tillförsikt i det valet: Kenth Pettersson och grabbarna hade sin tid före och i någon mån under (s)-kongressen. Men finansén tänker inte gå deras ärenden. Frågetecken har däremot rests för Åsbrinks förmåga att agera kraftfullt i egen politisk kapacitet – har han den rent politiska auktoritet som krävs? Med tiden lär vi få svaret.

Den övriga regeringen rymmer positiva överraskningar och

förutsägbara tråkigheter. Två av rekryteringarna från den egna riksdagsgruppen är med traditionella mått mätt vågade, men kloka och inspirerande. Med Thomas Östros inflyttning i finansdepartementet bredvid Åsbrink kommer en seriös intellektuell i bästa fall till sin fulla rätt. Utöver akademiska meriter jag inte kan bedöma, utan bara referera, har han flera gånger indikerat en befriande politisk nyfikenhet. I en DN debatt-artikel förra året skrev han:

”Det finns ändå anledning att i efterhand vara självkritisk över valrörelsen. Vi kunde ha utnyttjat den politiska diskussionen också till att tydligare sprida ytterligare ett budskap: Massarbetslösheten är det största problem och den största utmaning som den svenska arbetarrörelsen stått inför och det finns ingen enkel lösning som bara väntar på att bli genomförd. (---) I (löne)förhandlingarna väger inte de arbetslösas intressen tillräckligt tungt för att löneavtalen skall hamna på rimliga nivåer. (---) Jag tror att det finns områden där arbetarrörelsen måste vara beredd till omprövning. Ett sådant är arbetsmarknadspolitiken.”

Mer seriös oenighet!

Jag träffade Östros några gånger i den nu tyvärr avsomnade lilla tvärpolitiska ”källarklubben” Salong höger/vänster, innan han kom in i riksdagen. Lyckas han gå oskadd igenom den anpassningsprocess som en regering rimligen måste innebära, och får behålla sin ton och insiktsfulla distans till det politiska hantverket, kan han komma att markera ett intressant trendbrott i den ekonomiska politiken. Återigen: det återstår att se, men jag tror han har ovanligt goda förutsättningar.

Ledargestalt

I den uppgiften hoppas jag att han får sällskap av en annan riksdagsrekrytering: Ulrika Messing, som nu tar plats i arbetsmarknadsdepartementet med ansvar för arbetsrätt och jämställdhet. Hon misslyckades ironiskt nog nyligen med att bli ordförande i SSU. Messing är ingen djupsinnig intellektuell, men har – kanske just därför? – goda förutsättningar att bli en bra socialdemokratisk ledargestalt. Missförstå mig inte; djupt intellektuella blir sällan bra politiska ledare. Min bild av henne är istället att hon bestitter en slags mänsklig klokskap – civilitet, lågmäldhet och en sympatisk personlig resonans-

botten. Hur långt dessa egenskaper överlever i den lätt bisarra värld av medialiserad och professionaliserad politik som regeringskansliet erbjuder, kan man naturligtvis fråga sig. Men givet att Göran Persson skulle rekrytera några nya statsråd från riksdagskretsen vore det ogint – och felaktigt – att inte uppskatta symbolvärdet och det politiska substansvärdet hos dessa två.

Kan Thomas Östros och Ulrika Messing dessutom leva upp till sina personligheter och erbjuda ett seriöst tuggmotsstånd när borgerlighetens riksdagsmän kräver konkret nytänkande och civillurage i handling, borgar det för att alla riksdagsdebatter inte kommer bli lika trista de kommande åren. Seriös oenighet är vad svensk politik just nu behöver mer av!

Sämsta traditionerna

Två andra ministrar ger mindre skäl till entusiasm. Med Margaretha Winberg som chef för arbetsmarknadsdepartementet får denna koloss i politiken en politisk uttolkare som oroväckande väl passar in i den sämsta av socialdemokratiens traditioner. Kraftfulla, storslagna, gammelmådiga och statliga lär hennes projekt bli. Det är just det sista vi behöver mer av i det svenska arbetslivet. Det lär bli retorik som passar de tragiska existenser som i dagarna ser till att 7 Eleven tvingas sparka ett antal unga anställda, eftersom man naturligtvis inte kan få sälja varmkorv och en liter mjölk i

samma butik, vid samma tid på natten och av samma personal. Har vi tur blir det bara tom och tröttsam retorik. Eller som en vidsynt socialdemokrat påpekade samma dag som hon utnämndes: "på den posten placerar man ingen av sina närmaste vänner."

” Varför – frågar man sig då – kan inte socialdemokratin känna lite entusiasm över samhällets förnyelse, bejaka istället för att förneka att 90-tal måste tolkas annorlunda än 30-tal om politiken ska ha någon markkonmtakt alls? För mig tillhör det gåtorna i den vanligaste socialdemokratiska mytbildningen. ”

Det är en tidens ironi att de områden i samhället som mer än de flesta präglas av snabb omvandling, internationalisering, kunskapsackumulering och värderingsförändringar – arbetslivet och medierna – nu ska styras av den moderna tidens arvtagare till leninismen. För tillsammans med Winberg är nog just Marita Ulvskog den som har fått arbetsuppgifter som hon minst av allt är lämpad för. Kanske handlar det helt enkelt om en resignerad bromsar-strategi från statsministerns sida. Människors vilja till arbete – hur och när och varför de ska jobba – och teknologins förnyande kraft i medielandskapet, är så mycket kraftfullare än politikens förmåga att styra och ställa. Den som

mest vill bromsa och förhindra riskerar att bli överkörd av verkligheten, vilket naturligtvis är bra. Ingen tror längre på allvar att berlinmurs-tänkande som parabol-förbud och tvingande söndagsstängning kan lösa några problem, eller ens vara relevanta förslag i debatten. Varför – frågar man sig då – kan inte socialdemokratin känna åtminstone lite entusiasm och glädje över samhällets förnyelse? För mig tillhör det gåtorna i den socialdemokratiska föreställningsvärlden.

Ministrarna – människorna – är naturligtvis viktiga, men långt ifrån allt. Även människor verkar i en intellektuell miljö, i en kontext och en kultur som sätter gränser. En av dessa brukar vara regeringsförklaringen. Och den är inte innehållslös i den vanliga meningen. Den är tvärtom – trots sitt blygsamma format – rejält pretentiös. Alla populära klichéer i den politiska debatten finns med: Livslångt lärande, halverad arbetslöshet, klimat för företagande. Men ord är ju trots allt bara ord.

Ytlig regeringsförklaring

I kontrast mot den omsorg och den förtjusning som Göran Persson visade vid presentationen av sin nya regering, var själva regeringsförklaringen närmast demonstrativt ytlig, oengagerad och intellektuellt torftig. TV bevakar som bekant hellre glada människor än tradiga texter. Det visste Göran Persson.

Det blir säkert en munter vår för Göran Persson. Han har goda möjligheter att dominera scenen – och han gillar det i motsats till sin företrädare. Samtidigt som det är omöjligt att inte motvilligt imponeras av hans makt- och macho-stil, är det svårt att frigöra sig från känslan att han tillhör ett förgånget decennium. En generation politiker för WC, PV och TV, som Patrik Engellau så träffande skrev i en karaktäristik. Göran Persson är nog mästare i sin genre. Men den lite djupare framtiden verkar knappt

intressera honom. Han är ingen nyfiken person. "Jag är oerhört skeptisk till 80-talsflummet om det postindustriella samhället. Industriproduktionen kommer att vara det viktigaste under överskådlig tid" muttrade Persson på en konferens för några år sedan. Han beskrev sin trygghet och sin verklighet. Den hållningen kan ännu en tid samla majoriteter i val. Men kan den ingjuta mod och inspirera till kreativitet?

Göran Persson leder en rörelse i extremt behov av att manifesteras ny

enighet och ny lojalitet till nya ledare. Han fyller tomrummet efter ett frustrerande inter-regnum. Men är han framtidens ledare? Mig påminner han om barndomens "kung Sune" i Eskilstuna. En bråkande kommunalpamp som trivdes i bruksortens hierarkiska kultur. Han var symbolen för att vi hade fått det så bra som vi kunde få det. Men inte den samlande symbolen för ett växande och dynamiskt Sverige. Förr eller senare hoppas jag att det är det vi vill ha.